

Vorbereiding voor beleidsplan Sociaal Domein

30 november 2020

Werkessies beleidsplan sociaal domein

Op 28 september en 5 oktober zijn uitgangspunten voor het beleidsplan sociaal domein besproken in de commissie SLZ. Op 28 september ging het over de leidende principes en op 5 oktober ging het over richtinggevende doelen. Op 30 november werken we de richtinggevende doelen uit in resultaten. Hiervoor zouden we willen vragen onderstaande door te nemen en voor te bereiden.

Wat is de bedoeling van de werksessie van 30 november 2020?

Zoals afgesproken gaan we aan de slag met een nadere duiding van het concept voorstel richtinggevende doelen en resultaten. Met deze doelen willen we onze leidende (lange termijn) principes behalen. Dat doen we met behulp van de volgende kaders:

1. Versterken van de eigen verantwoordelijkheid
2. Versterken gemeentelijke regie
3. Naar een overzichtelijk zorglandschap
4. Sturen op efficiëntie
5. Financieel kader

Deze kaders staan in de perspectiefnota. U heeft gekozen voor scenario 2+: het afremmen van de groei en het stabiliseren van de uitgaven (zie bijlage). Zo werken we toe naar een financieel houdbaar stelsel en kan de gemeente passende ondersteuning blijven bieden. Hieronder worden deze kaders verder uitgewerkt. Binnen de kaders worden de richtinggevende doelen en resultaten uitgewerkt. In de deelplannen (WMO/Participatie/Armoede) (2021) komen de concrete maatregelen met SMART-doelen en indicatoren.

Kaders

▪ Kader 1: Versterken eigen verantwoordelijkheid bij de inwoner

Meer aansluiten bij de context van de inwoner

De inwoner is eigenaar van zijn of haar ondersteuningsvraag en draagt daarom zelf ook bij aan de oplossing. We helpen de inwoner, met zijn of haar omgeving, bij het opstellen van een plan zodat er een ontwikkelproces op gang komt. Dit betekent dat we samen met de inwoner (en zijn of haar omgeving) besluiten nemen. Dat stelt de inwoner in staat zo snel, volwaardig en zelfstandig mogelijk deel te nemen aan de samenleving.

Meer inzet bij activering naar werk

De inwoner is verantwoordelijk om in eigen levensonderhoud te voorzien. Als dit niet mogelijk is, ondersteunen wij de inwoner. Dit doen we door maatwerk. Hierin staat werk voorop. Het hebben van werk draagt bij aan persoonlijke ontwikkeling, maatschappelijke betrokkenheid en sociale contacten. Daarnaast biedt het hebben van werk de mogelijkheid om weer in eigen levensonderhoud te voorzien. Als werken nog niet of niet meer mogelijk is, zetten wij in op actief meedoen in de samenleving.

Meer sturen op effectieve ondersteuning

We gaan uit van wat de inwoner nog wél kan. En welke mogelijkheden gebruikelijke hulp, mantelzorg, hulp uit het sociale netwerk en algemene voorzieningen kan bieden. Bij een beroep op een maatwerkvoorzieningen verwachten we dat de inwoner actief meewerkt om binnen de afgesproken termijnen de doelen te behalen. Dit betekent dat wanneer er geen medewerking is vanuit de inwoner, de maatwerkvoorziening stopgezet wordt.

Meer balans in aanbod ten opzichte van de ondersteuningsvragen

De inwoner is in vele gevallen zelf verantwoordelijk voor het oplossen van de hulpvraag en de daarbij behorende kosten. Daarom organiseren we bepaalde vormen van maatwerk anders, niet meer of minder. Dit betekent onder andere dat maatwerkvoorzieningen die wettelijk niet verstrekt hoeven te worden, niet meer vergoed worden. Ondersteuning stopt of er wordt gehandhaafd als de inwoner niet gemotiveerd meedoet aan de oplossing van zijn vraag. Inwoners kunnen er voor kiezen ondersteuning voor eigen rekening in te kopen. Daarnaast gaan we meer balans aanbrenge in het aanbod van de algemene voorzieningen. Dat betekent dat we ook daar afscheid nemen van aanbieders om overlap in aanbod te verminderen. Daarbij hebben we wel oog voor schrijnende situaties van inwoners die gebaat zijn bij een specifieke vorm van ondersteuning die niet gecontracteerd is.

▪ **Kader 2: Versterken gemeentelijke regie**

Eenvoudige toegang tot ondersteuning bij de gemeente

Inwoners met vragen over kinderen, familie, zorg en inkomen kunnen terecht bij het sociaal loket. Dit betekent dat er één centraal punt is waar de inwoner met al zijn of haar vragen terecht kan. Het sociaal loket bundelt de verschillende expertises om inwoners en professionals met een vraag te begeleiden bij het vinden van een antwoord. Naast het geven van advies en informatie verwijst het sociaal loket door naar het aanbod algemene voorzieningen, de procesbegeleiders, het financieel loket en het team maatwerk. Het sociaal loket verwijst ook door naar de mogelijkheden van onafhankelijke cliëntondersteuning voor de inwoner.

Meer regie op de inkoop

In onze aanbestedingen voor de inkoop van hulp en ondersteuning formuleren we welke aanpak we verwachten bij welke activiteit. We nemen op welke doelgroepen in aanmerking komen voor welke ondersteuning, hetzij een algemene voorziening, hetzij een maatwerkvoorziening. We formuleren ook welke doelgroepen niet in aanmerking komen. Daarnaast maken we duidelijke resultaatafspraken. Dit betekent dat we bij inkoop en subsidies specifiek gaan kijken of de juiste activiteit voor de juiste doelgroep wordt ingezet en/of de resultaatafspraken worden behaald. Wanneer dit niet gebeurt, gaan we geen (nieuwe) overeenkomst aan.

Meer samenwerking met minder partners

Het betrekken aanbieders is een belangrijk uitgangspunt. We staan voor een intensieve samenwerking met onze partners, waarbij we uitgaan van ieders eigen verantwoordelijkheid. We hebben en nemen hierin de regierol. Dit houdt in dat we:

- partijen bij elkaar brengen;
- partijen stimuleren en motiveren tot samenwerking;
- partijen aanspreken op hun verantwoordelijkheid;
- partijen faciliteren in het waarmaken van de eigen verantwoordelijkheid;
- ons laten aanspreken op onze eigen taken.

Samenwerken met de genoemde partners betekent wederkerig partnerschap. Er is dus aandacht nodig voor relatiebeheer. Daarnaast moeten we zelf kritisch zijn op het genoemde partnerschap en onze eigen rol daarin.

Acceptabele wachttijden

Naast toegang tot zorg is vooral de tijd dat het duurt voor de zorg ontvangen kan worden een belangrijk aandachtspunt. Wachttijden binnen de zorg zijn acceptabel, zolang dit niet leidt tot onwenselijke situaties daarvan. Toegangstijden zijn onderdeel van de contractering waarin breed gedragen en aanvaardbare normen gesteld worden. Wanneer deze niet gehaald worden, zal bijsturing plaatsvinden. Financiële middelen spelen hierbij een rol spelen, maar zijn niet per definitie de oplossing.

Meer ontwikkeling binnen zorgaanbod

Aanbieders ontwikkelen een passend aanbod van voorzieningen. Dit maakt onderdeel uit van de inkoopstrategie als het gaat om contracten en subsidies. Denk daarbij aan het aanscherpen van de voorwaarden in het programma van eisen met betrekking tot de uitvoering van casusregie en coördinatie van zorg, samenwerking tussen partijen, het ontwikkelen van nieuw aanbod en doen wat bewezen succesvol is. Hierbij sluiten we aan bij de hulpvraag van onze inwoners. Er is daarbij ruimte voor innovatie.

▪ **Kader 3: Naar een overzichtelijk zorglandschap**

Meer balans in het aantal aanbieders versus keuzevrijheid

Keuzevrijheid voor de inwoner speelt een belangrijke rol bij kwalitatieve en financiële beheersbaarheid. Maar naarmate het aantal aanbieders toeneemt en daarmee de keuzevrijheid groter wordt, neemt ook de druk op het effectief managen van contracten ook toe. Deze twee grootheden moeten met elkaar in balans zijn en ook hier geldt dat de beheersing van onder andere kwaliteit voorop staat. Dit betekent dat we afscheid nemen van aanbieders in het zorglandschap, om die balans weer terug te krijgen.

Meer kwaliteit en voldoende keuzevrijheid

We vinden het belangrijk dat inwoners passende, maar ook hoog kwalitatieve ondersteuning krijgen. We houden daarbij redelijkerwijs rekening met de behoeften en persoonskenmerken van inwoner, met

de godsdienstige gezindheid, de levensovertuiging en de culturele achtergrond van de inwoner. Voor zover redelijkerwijs mogelijk, wordt de inwoner keuzevrijheid geboden met betrekking tot de inzet van ondersteuning. Kwaliteit staat bij ons hoog in het vaandel en wordt als belangrijke voorwaarde aan alle ondersteuning gesteld. Dit betekent dat wanneer er een keuze is tussen kwaliteit en identiteit, kwaliteit voorop staat.

Meer zorg in natura ten koste van persoonsgebonden budget

Ondersteuning wordt verstrekt in Zorg in Natura (ingekocht door de gemeente) of via een Persoonsgebonden budget (PGB). In de Wmo en Jeugdwet staat dat het uitgangspunt is dat de inwoner een voorziening in natura krijgen. Dit uitgangspunt wordt door ons gedeeld. Dit betekent dat wij de Zorg in Natura stimuleren. Zorg in Natura levert een bijdrage aan een overzichtelijke zorglandschap, bevordert de kwaliteitsbewaking en sturing op de geleverde zorg. De verstrekking van het PGB zal ten hoogste gelijk zijn aan de kosten van Zorg in Natura. Een PGB mag geweigerd worden wanneer de kosten van het PGB hoger zijn dan de kosten van Zorg in natura en/of de kwaliteit niet gewaarborgd is. We vergoeden geen PGB in de 1^e graad van het sociaal netwerk van de inwoners, tenzij er aangetoond kan worden dat de geboden ondersteuning de enige mogelijkheid is om de gewenste resultaten te bereiken.

▪ **Kader 4: Resultaatgericht werken**

Sturen op efficiëntie

Om met beperkte middelen een zo maximaal mogelijk effect te bereiken, sturen we op efficiëntie. Dit doen we zowel in onze eigen uitvoering sociaal domein (scherper indiceren) als in de contractering en subsidiëring van uitvoeringpartners. Dit betekent dat we kritisch vragen naar wat nodig en overbodig is.

Meer resultaatgericht werken

In een gespreksverslag voor een maatwerkvoorziening is er aandacht voor het optimale perspectief van de inwoner en het behalen van resultaten. Het gespreksverslag van de gemeente omvat de te behalen resultaten (het Wat) en de aanbieder formuleert in zijn ondersteuningsplan hoe zij de resultaten gaan behalen (het Hoe). Dit doet de aanbieder door gespecificeerde doelen op te stellen die nodig zijn om de resultaten te bereiken. De inwoner en de aanbieder werken samen aan de gewenste doelen. Als de inwoner het beoogde resultaat niet behaald vanwege gebrek aan inzet en motivatie, wordt de ondersteuning beëindigd. Dit noemen we resultaatgericht werken. Er is minder ruimte voor zorgaanbieders voor eigen invulling en het langer kunnen begeleiden van de inwoner. De doelen zijn haalbaar binnen de gestelde termijn en passend bij de mogelijkheden van de inwoner. We doen wat werkt. En goed is goed genoeg.

Ook met subsidiepartners worden concrete resultaatafspraken gemaakt. Wanneer resultaatafspraken niet worden behaald, kan subsidie teruggevorderd worden.

Waar mogelijk inzetten op resultaatgerichte bekostiging

Voor bepaalde voorzieningen, zoals begeleiding Wmo en jeugdhulp, en voor bepaalde doelgroepen met ontwikkelingspotentieel, gaan we inzetten op resultaatgerichte bekostiging. Dit houdt in dat we sturen op resultaten. Dit betekent dat we ondersteuning pas vergoeden wanneer het afgesproken resultaat is bereikt.

▪ **Kader 5: Financieel kader**

Toekomstbestendig budget

Het uitgangspunt is dat de tekorten in het sociaal domein binnen het sociaal domein worden opgevangen. Anders gesteld: de middelen die van het Rijk worden ontvangen, plus de extra middelen die u als raad beschikbaar heeft gesteld, vormen het kader voor het beleid en de lasten hiervan. Bepaalde vormen van ondersteuning worden anders georganiseerd, minder of niet meer vergoed. Het bestaande ondersteuningsvolume is het uitgangspunt voor de toekomst. Het beschikbare budget per inwoner is bij een stijgende vraag in de toekomst dus kleiner. Door middel van de hierboven genoemde maatregelen willen we de groei in ondersteuningsvragen afremmen. Substantiële overschrijdingen zien we tijdig. Wanneer dit zich voordoet, gaan we hierover in gesprek met zorgaanbieders en de gemeenteraad om te bepalen welke maatregelen nodig zijn om wachtlijsten en budgetoverschrijdingen dan in te perken.

Vorbereiding resultaten bij richtinggevende doelen sociaal domein

Om scenario 2+ te bereiken is het belangrijk dat we haalbare doelen en resultaten formuleren, die helpen bij het realiseren van dit scenario. Op 30 november vragen we uw input op het concept voorstel van de resultaten bij de richtinggevende doelen. Wij vragen u zich voor te bereiden voor de bijeenkomst van 30 november door de onderstaande door te nemen. Op deze manier heeft u al inzicht in de richtinggevende doelen die wij voorstellen.

Voorgestelde tijdsindeling 30-11-2020

- **Prioritering belangrijkste doelen per leidend principe (15 minuten)**
- **Invullen van de richtinggevende doelen/Welke doelen kunnen er uit?**
  - **Iedereen doet mee (15 minuten)**
  - **Voorkomen staat voorop (15 minuten)**
  - **Passende Ondersteuning (15 min)**
  - **Financieel houdbaar stelsel (10 min)**
  - **Toegang (15 min)**

Hieronder volgen de leidende principes en richtinggevende doelen met de resultaten. We willen vragen ter voorbereiding na te denken over de volgende zaken:

- Welke 3 doelen vindt u per leidend principe het belangrijkste?
- Welke doelen kunnen er eventueel uit?
- Bepaal welke van de volgende woorden op de stippellijnen ingevuld kunnen worden: *meer – minder – een gelijkblijvend aandeel van de –¹*

Richtinggevende doelen bij 'Iedereen doet mee':

- meedoen door het bevorderen van ontmoeting, contact en participatie, zodat ..... inwoners tevreden zijn over hun zelfredzaamheid en het eigen sociale netwerk en dat instellingen gericht activiteiten inzetten die hier aan bijdragen.
- meedoen door te integreren in onze samenleving (onder andere nieuwe Nederlanders), zodat ..... inwoners een voldoende basis hebben om in het dagelijks leven mee te kunnen doen, door een actieve bijdrage te leveren op de arbeidsmarkt/onderwijs/doen van vrijwilligerswerk.
- meedoen door inkomensondersteuning, ... inwoners in staat zijn om in hun levensonderhoud te voorzien en zich verder te ontwikkelen door deel te kunnen nemen aan culturele, sportieve en educatieve activiteiten.
- meedoen door te werken (al dan niet betaald) of het volgen van onderwijs, zodat ..... inwoners een zinvolle bijdrage leveren aan de samenleving en dat dit een positief effect heeft op het zelfvertrouwen en eigenwaarde van de inwoners.

Richtinggevende doelen bij 'Voorkomen staat voorop':

- ..... inwoners weten waar ze terecht kunnen voor hulp, zodat zij tijdig en op de juiste plaats hulp kunnen vragen en vinden.
- ..... inwoners ervarende toegang tot ondersteuning als niet belemmerend, zodat zij in toenemende mate tevreden zijn over de toegang.
- ..... inwoners maken in toenemende mate gebruik van algemene voorzieningen en hun eigen netwerk, zodat inwoners zelf regie houden over hun eigen leven en hun hulpvragen en de inzet van maatwerk voorkomen wordt.
- ..... inwoners hebben een gezonde leefstijl, zodat de vraag naar ondersteuning op langere termijn afneemt.
- bij ..... mantelzorgers is de draagkracht en draaglast in balans, zodat zij niet overbelast raken en/of afhaken.
- ..... inwoners zoeken tijdig hulp en zijn tijdig in beeld bij beginnende schulden, zodat problematische schuldensituaties voorkomen worden.

---

¹ Alles wat 'meer' moet, kost ook meer geld. Alles wat 'minder' kan, kost minder geld. Dit betekent dat als er gekozen wordt voor meer en ook een minder tegenover moet staan. Houd ook rekening met de trends en ontwikkelingen. Probeer de richtinggevende doelen daarom in het juiste perspectief te zetten. Voor wat betreft de monitoring is het belangrijk om te weten dat niet alle resultaten direct meetbaar zijn in concrete cijfers/indicatoren. Daarnaast hebben wij ook niet jaarlijks van alle indicatoren cijfers beschikbaar. Sommige cijfers worden één keer in de 2 of 4 jaar opnieuw gemeten en aangeleverd.

Richtinggevende doelen bij 'Passende ondersteuning voor wie dat nodig heeft'

- ..... inwoners maken gebruik van het eigen netwerk en algemene voorzieningen, waardoor maatwerktrajecten voorkomen wordt, zodat het aantal maatwerktrajecten gelijk blijft.
- ..... doen wat werkt, zodat ineffectieve ondersteuning voorkomen wordt.
- passende ondersteuning is tijdig beschikbaar (binnen de afgesproken normen), zodat problemen van ..... inwoners niet verergeren.
- passende ondersteuning dicht bij huis, zodat ..... inwoners langer (zelfstandig) thuis kunnen wonen en eigen regie kunnen houden over het leven.
- passende ondersteuning, zodat ..... inwoners adequate ondersteuning ontvangen in onveilige thuissituaties.

Richtinggevende doelen bij 'Financieel houdbaar stelsel'

- we werken binnen de financiële kaders, zodat het sociaal domein op langere termijn betaalbaar blijft en maatschappelijk draagvlak blijft bestaan.
- we brengen (financieel) afwijkende ontwikkelingen in beeld, zodat we hierop tijdig kunnen anticiperen.
- we bekostigen geen ondersteuningsvragen/voorzieningen waar we niet verantwoordelijk voor zijn, zodat we een financieel houdbaar stelsel krijgen.
- we bekostigen geen voorzieningen waar inwoners zelf voor kunnen zorgen, zodat we de beschikbare middelen inzetten voor de groep inwoners die ondersteuning het meest nodig heeft.

Richtinggevende doelen bij 'Een eenvoudige toegang tot ondersteuning'

Het loket

- De bekendheid van het loket neemt jaarlijks toe.
- De klanttevredenheid van inwoners aan het loket neemt toe.
- ..... inwoners weten waar ze moeten zijn met hun hulpvraag.
- ..... inwoners met een hulpvraag worden naar de juiste plek verwezen.
- ..... inwoners voelen zich serieus genomen.
- ..... inwoners hebben meer vertrouwen in het goed afhandelen van de hulpvraag.
- ..... inwoners weten dat ze gebruik kunnen maken van onafhankelijke cliëntondersteuning.

Team procesbegeleiders

- Alle betrokkenen bij het plan weten wat van hen verwacht wordt.
- ..... inwoners voelen zich serieus genomen.
- ..... inwoners hebben vertrouwen in het goed afhandelen van het plan.
- ..... plannen worden binnen acht weken opgesteld.

Team maatwerk

- De doorlooptijd naar maatwerk is binnen de wettelijk termijn afgehandeld.
- ..... inwoners voelen zich serieus genomen.
- ..... inwoners hebben meer vertrouwen in het goed afhandelen van de hulpvraag.
- ..... inwoners vinden dat de indicatie aansluit op de hulpvraag.
- ..... inwoners weten wat het resultaat van de ondersteuning moet zijn.